

Demissionair staatssecretaris Marnix van Rij (CDA).

‘Giftenaftrek doeltreffend, niet doelmatig’

Een geefsubsidie kan een beleidsoptie zijn

Door: Redactie DDB

24-03-2024

Fiscaliteit Verslag

De giftenaftrek is doeltreffend omdat deze geven stimuleert. De giftenaftrek is niet doelmatig omdat er door deze fiscale regeling weinig extra wordt gegeven in verhouding tot de budgettaire lasten voor de overheid. Dat zijn belangrijke conclusies van het rapport inzake de evaluatie van de giftenaftrek.

Dit blijkt uit een brief van Staatssecretaris Van Rij (Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst) aan de Tweede Kamer naar aanleiding van een rapport inzake de evaluatie van de giftenaftrek. Dit rapport, getiteld 'Geven en nemen' is opgesteld door SEO Economisch Onderzoek. Het betreft een evaluatie van de giftenaftrek in de periode 2016-2021.

Volgens het rapport is de huidige fiscale regeling niet doelmatig omdat een deel van de budgettaire kosten ten gunste komt van de gever in plaats van de begiftigde. Daarnaast is de giftenaftrek slecht uitvoerbaar voor de Belastingdienst en is het niet-gebruik significant. Tot slot komt het fiscale voordeel in hoge mate terecht bij de hoge inkomens.

Geefsubsidie

De staatssecretaris heeft gevraagd naar beleidsopties, waaronder het systeem van *matching*, waarbij de overheid elke gift ophoogt met 25%. De omvorming van de giftenaftrek naar een geefsubsidie (*matching*), lijkt een kansrijke beleidsoptie. Niet alleen om de doelmatigheid van de giftenaftrek te verhogen, ook om de uitvoeringslast van de Belastingdienst te verlagen en het gemak voor de belastingplichtigen te verhogen.

Het rapport is opgesteld in opdracht van het ministerie van Financiën in het kader van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek. Voor het onderzoek is gebruikgemaakt van interviews, een enquête, een gedragsexperiment en data-analyse. Voor dat laatste is gebruik gemaakt van microdata van het CBS met gegevens uit de aangifte inkomstenbelasting.

Volgend kabinet

Saillant detail: in de begrotingsregels is het uitgangspunt opgenomen dat bij negatieve evaluaties van bestaande fiscale regelingen deze in principe worden afgeschaft, aangepast of omgezet in een subsidie. Gezien de demissionaire status van het kabinet is de evaluatie uitgestuurd zonder 'kabinetsappreciatie'. Een volgens kabinet zal op basis van het SEO-rapport moeten beoordelen welke vervolgstappen geboden zijn.

'Geven en nemen' is samengesteld door een economisch onderzoeksinstituut. Dit betekent dat kosten en baten, doelmatige zuinigheid en spaarzaamgebruik van middelen centraal staan. Op de giftenaftrek zijn ook andere perspectieven mogelijk. Denk aan een invalshoek waarbij het belang van de *civil society* - naast de overheid en de markt - meer centraal staat. De sector filantropie is een belangrijke pijler van de *civil society*.

Fundamentele bijdrage

De filantropische sector biedt veel ruimte om vrijwillig bij te dragen aan de maatschappij. In 2020 werd in Nederland € 5,7 mrd gegeven, dat is 0,8% van het bruto binnenlands product. Daarnaast deed 40% van de Nederlanders vrijwilligerswerk. Dit bevordert sociale cohesie, laat zien waar de overheid tekortschiet en jaagt sociale vernieuwing aan. Hier is de giftenaftrek een uiting van waardering voor de fundamentele bijdrage van filantropie aan de samenleving.

Het doel van de giftenaftrek, ingevoerd in 1952, is nagenoeg gelijk gebleven: het stimuleren van geefgedrag. Het denken erover is wel veranderd. In latere jaren groeide de aandacht voor de doelmatigheid. De regeling is beperkt controleerbaar en sluit als belastinguitgave niet aan bij de kernaken van de Belastingdienst. De aftrek stimuleert geven in beperkte mate en het fiscale voordeel is geconcentreerd bij hoge inkomens.

Beleidsopties om de doelmatigheid te verbeteren:

Een lager aftrektarief verbetert de verhouding tussen de kosten voor de overheid en de extra giften die deze kosten opleveren. Een 20% aftrektarief leidt tot € 131 mln meer belastingopbrengsten, waarvan € 7 mln het gevolg is van minder giften en € 124 mln het directe effect is van minder aftrek.

Periodieke en andere giften gelijk behandelen vermindert de complexiteit van de regeling. Dit levert minder fouten op in de aangifte. De budgettaire effecten hangen af van de drempel en het plafond. De vormgeving in dit rapport bespaart € 50 tot € 80 mln.

Een geefsubsidie verhoogt de inkomsten van instellingen meer dan de giftenaftrek. Ook is een geefsubsidie beter uitvoerbaar voor de overheid en de gever. Er is meer onderzoek nodig naar de vormgeving en de uitvoering ervan.

De giftenaftrek afschaffen? De giftenaftrek is niet doelmatig want elke euro aan aftrek levert niet minimaal een euro extra op aan giften. Het SEO-onderzoek heeft niet aangetoond dat de aftrek aangepast kan worden om de doelmatigheid ervan voldoende te verhogen.